

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma

Sampo Kinnunen

IMPROVISOINNIN OPETUS KITARALLE INTERNETIN
MUSIIKKIKOULUISSA

Opinnäytetyö
Marraskuu 2017

	<p>OPINNÄYTETYÖ Marraskuu 2017 Musiikin koulutus</p> <p>Tikkarinne 9 80220 JOENSUU 013 260 600</p>	
<p>Tekijä Sampo Kinnunen</p>		
<p>Nimeke Improvisoinnin opetus kitaralle internetin musiikkikouluissa</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä perehdyn neljään internetissä toimivaan musiikkikouluun. Tutkittavat koulut ovat Guitopia, The Bebop Guitar Improv Series, Rockway ja Jamplay. Tutkin musiikkikoulujen opetustarjontaa kitaransoiton ja improvisaation näkökulmasta. Tarkasteltavana ovat otelaudan tuntemus, arpeggiot, asteikot, rytmiiikka ja fraseeraus, sekä kappaleen tai soolon rakenne osana improvisaatiota.</p> <p>Tavoitteeni oli löytää erilaisia opetusmetodeja, joilla lähestyä improvisointia. Samalla tavoitteeni oli löytää uutta oppimateriaalia oppilailleni ja harjoittelumateriaalia omaan muusikkona kehittymiseeni. Tutkimus myös laajensi käsitystäni olemassa olevasta internetmateriaalista ja erilaisten musiikkityylien improvisointiestetiikasta.</p> <p>Havaitsin, että tyylinmukainen improvisointi vaatii kyseessä olevan musiikkityylin syvällistä tuntemusta. Soittimen hallinnan sekä otelaudan hahmottamisen ei tulisi olla rajoitteena ilmaisussa. Improvisoinnin estetiikka muodostuu kulloisenkin musiikkityylin ihanteiden mukaan.</p>		
<p>Kieli suomi</p>	<p>Sivuja 18</p>	
<p>Asiasanat improvisointi, internetin musiikkikoulut, kitara</p>		

THESIS
November 2017
Music education

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
013 260 600

Author
Sampo Kinnunen

Title
Teaching Guitar Improvisation in Online Music Schools

Abstract

In this thesis, four different online music schools were studied. The schools under examination were Guitopia, The Bebop Guitar Improv Series, Rockway and Jamplay. The educational content of music schools was looked at from the point of view of guitar improvisation. The aspects considered include fretboard knowledge, arpeggios, scales, rhythm and phrasing, and the structure of a song or solo as part of improvisation.

It was found that authentic improvisation requires a profound understanding of the music style in question. Playing skills and the knowledge of the fretboard should not limit expression. The aesthetics of improvisation is formed according to the ideals of the respective musical style.

The goal was to find a variety of teaching methods to approach improvisation. Another goal was to find new learning material for the author's students and training material for the author as a musician. The study also expanded my understanding of the existing online material and the improvisation aesthetics of different musical styles.

Language
Finnish

Pages 18

Keywords
improvising, online music schools, guitar

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Musiikin internetopetuksen historiaa.....	6
3	Tarkastelemani musiikkikoulut.....	7
3.1	Rockway.....	7
3.2	Jamplay.....	7
3.3	The Bebop Guitar Improv Series	8
3.4	Guitopia.....	9
4	Improvisointi.....	9
4.1	Improvisointimenetelmiä.....	9
4.2	Improvisointi eri musiikkityyleissä	10
5	Improvisoinnin opetusmenetelmiä kitaralle	11
5.1	Otelaudan tuntemus	11
5.2	Soinnut ja arpeggiot	13
5.3	Asteikot	14
5.4	Rytmiikka ja fraseeraus	15
5.5	Rakenteet improvisoinnissa.....	17
6	Pohdintaa.....	18
	Lähteet	20

1 Johdanto

Internetistä on muodostunut nykypäivän kattavin informaation lähde ja sen sisältö on jo miltei kenen tahansa ulottuvilla. Uutissivustojen ja verkkolehtien lisäksi myös useiden alojen, kuten musiikin oppimateriaalit ovat viime vuosina levinneet internetiin. Ennen internetiä musiikin etäopetus tapahtui kirjojen, lehtien ja videokasettijulkaisujen avulla. Viimeisen kymmenen vuoden aikana internetiin on ilmestynyt ilmaisten soitonopetusmateriaalien lisäksi myös kaupallisia soitonopetuskursseja.

Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia ja vertailla, millaista materiaalia neljässä valitsemassani internetin musiikkikoulussa on tarjolla ja havainnoida niiden opetusmetodeja improvisoinnin näkökulmasta. Tavoitteeni on etsiä keinoja, kuinka internetin runsasta materiaalivarastoa voisi tehokkaasti käyttää oman opetuksen apuna. Tietenkin internetistä voi löytyä mielenkiintoisia harjoituksia ja näkökulmia myös omaan muusikon taitoja kehittävään työskentelyyn.

Toinen tavoite näiden materiaalien tarkastelussa on kartoittaa eri metodeja improvisoinnin opetukseen ja samalla kehittää omia variaatioita ja harjoituksia aiheesta. Joitakin omia johtopäätöksiäni luultavasti päätyy myös lopulliseen opinnäytetyöhöni.

Tutkittaviksi internetkouluiksi valikoituivat Rockway, The Bebop Guitar Improv Series Online, Guitopia ja Jamplay. Perusteena oli näiden musiikkikoulujen suosio ja näkyvyys sekä internetissä että opiskelu- ja työympäristössäni. Halusin alusta alkaen ottaa mukaan myös kotimaisen vaihtoehdon, jota edustaa Rockway. Muut tarkastelemani koulut ovat amerikkalaisia.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa tietoa olemassa olevan internetmateriaalin pohjalta. Tämä materiaali on kaikkien löydettävissä internetistä. Suurin osa internetkoulujen materiaalista vaatii jäsenyyden, joka yleisimmin on maksullista. Viittaan musiikkikoulujen maksulliseen sisältöön lähdeviitteissä johtamalla linkin vain musiikkikoulun etusivulle, sillä suurin osa käsittelemästäni sisällöstä vaatii maksullisen kirjautumisen.

Analysoin tarkasteltavia musiikkikouluja mahdollisimman objektiivisesti ja monipuolisesti didaktisen ja teoreettisen lähdeaineiston avulla. Työssäni pyrin olemaan millään tavoin arvostelematta tai mainostamatta musiikkiopistojen sisältöä. Kirjaan vain huomioni ylös. Pyrin myöskin olemaan suosimatta tai ylenkatsomatta mitään esillä olevista musiikkikouluista.

2 Musiikin internetopetuksen historiaa

Internetin juuret ulottuvat 1950-luvulle, kun Yhdysvalloissa kehitettiin ajatus kommunikaatioverkosta, joka ei lamaantuisi edes ydiniskun sattuessa. Ajatus perustui siihen, että kommunikaatioverkko perustuu yhden haavoittuvan pääkeskuksen sijaan useisiin ympäri maailmaa levitettyihin palvelimiin. Idean pohjalta kehitettiin useita erityyppisiä tietoverkkojärjestelmiä. Nämä levisivät pääasiassa yliopistojen ja viranomaisten käyttöön. (Internetopas 2017.)

Vuonna 1991 CERN lanseerasi kaikille tutun world wide web eli WWW-standardin, joka yhdisti hajanaiset verkkoprotokollat ja on käytössä vielä nykyäänkin. Vuonna 1993 tuli markkinoille ensimmäinen kotitietokoneella toimiva graafinen internetiselain, minkä jälkeen internet alkoi levitä nopeasti myös kotikäyttäjille. Vuoden 1996 aikana internet-sivujen lukumäärä ylitti jo 100 miljoonaa. Nykyään maapallolla ei ole valtiota, jonka alueella ei olisi internetiin kytkettyä tietokonetta. (Internetopas 2017.)

Myös soitonopetus alkoi 2000-luvulla siirtyä pikkuhiljaa internetiin videopalvelu YouTube avustuksella, joka perustettiin vuoden 2005 helmikuussa (Schroeder 2010). Tämän myötä alkoi internetiin ilmestyä myös hieman vakavammin otettavia kaupallisia musiikkikouluja. Ensimmäinen suomalainen alan pioneeri on Rockway, joka perustettiin jo vuonna 2006 (Järvinen 2008).

3 Tarkasteleman musiikkikoulut

3.1 Rockway

Rockway oli alkujaan Tomi Stillmanin yksityinen kitarakoulu. Kesällä 2006 hän sai idean tarjota oppilailleen oppimateriaalia myös internetissä. Mukaan materiaalia tuottamaan tulivat myös Niklas Lindholm ja Fredrik Lindström. Ensimmäinen versio internet-sivusta avautui lokakuussa 2006. Jo ensimmäisen vuoden aikana Rockwaylla opetti useita ammattiopettajia, ja opettajien kirjo on vain laajentunut entisestään tähän päivään mennessä. (Rockway 2017.) Rockwaysta onkin muodostunut suomalainen standardi. Esimerkiksi monet Suomen kirjastot tarjoavat Rockwayn palveluita ilmaiseksi kirjastokortilla (Vaarakirjastot 2017).

Rockway ei tarjoa mitään tiettyä opetussuunnitelmaa eikä ole erikoistunut mihinkään tiettyyn musiikkityyliin, vaan Rockwayn tavoitteena on tarjota materiaalia useilta eriytyisiltä ja eri instrumentteihin erikoistuneilta opettajilta. Opettajistossa on suomalaisia huippumuusikoita, kuten Teemu Viinikainen, Lauri Porra, Lenni-Kalle Taipale, Mikko Kaakkuriniemi, Visa Mertanen ja Timo Tolonen (Rockway 2017). Jokainen opettaja tarjoaa omaan erikoistumiseensa liittyvää materiaalia.

Materiaalien haastavuustaso vaihtelee vasta-alkajalle sopivasta ammattitasoon asti. Kurssien taso ei opettajien määrästä johtuen etene mitenkään johdonmukaisesti asiasta toiseen, vaan on sisällöltään hyvin kirjavaa. Rockwayn ideana onkin, että asiakas etsii listalta itseään kiinnostavat ja omalle tasolleen soveltuvat sisällöt.

3.2 Jamplay

Jamplay on amerikkalainen kitarakoulu, jonka toimintaperiaate on hyvin samantyyppinen kuin Rockwayn. Se on perustettu myös samoihin aikoihin, vuonna 2006 Beaver Creekissä. Jamplayn perustajat ovat Kewin Wimer, Chris Dawson ja Jeff Booth. Hanke lähti liikkeelle Jeff Boothin ideasta. (Harrah 2012.)

Laaja määrä erityylistä materiaalia ja opettajia Rockwayn tapaan mahdollistaa sen, että oppilas voi etsiä juuri itseään kiinnostavaa tietoa. Jamplaylle oli kertynyt jo vuonna 2012 yli 3000 oppituntia ja 60 opettajaa (Harrah 2012). Jamplay on pääosin erikoistunut kitaransoiton opetukseen, mutta nykyisin tarjolla on myös bassotunteja. Jamplayssa on materiaalia eritasoisille soittajille vasta-alkajista edistyneisiin.

Jamplay sisältää soittotunteja musiikkityylikohtaisesti, musiikin teoriaan painottuvia oppitunteja ja laulunkirjoitukseen ja säveltämiseen keskittyviä oppitunteja. Lisäksi Jamplay sisältää eri artisteilta mestarikursseja, joissa käsitellään artistien omaa tuotantoa. Jamplayn opettajisto on amerikkalaisia kansainvälisestikin tunnettuja huippumuusikoita, kuten Brent Mason, Mr. Bumblefoot, Mike Keneally ja Lita Ford (Jamplay, 2017).

3.3 The Bebop Guitar Improv Series

The Bebop Guitar Improv Series on kitarapedagogi Ritchie Zellonin perustama jazziin erikoistunut kitarakurssi. Opetussisältöön kuuluu jazzharmoniaa, rytmikkaa, teoriaa ja transkriptointia. Zellon syntyi Perussa, mutta muutti myöhemmin Yhdysvaltoihin. Hän valmistui Berklee School of Musicista ja oli siellä muun muassa Pat Martinon oppilaina. Nykyään hän opettaa kitaransoittoa esimerkiksi Floridan kansainvälisessä yliopistossa. (Zellon 2017.)

The Bebop Guitar Improv Series lähtee liikkeelle alkeista, tosin aloittaminen edellyttää kurssin suuntautumisen vuoksi kiinnostuneisuutta jazzmusiikista. Harjoitukset etenevät johdonmukaisesti aloittelijoille suunnatuista ammattilaisille suunnattuihin asti. Kurssin kestoksi on määritelty suurin piirtein vuosi, ja kuukausittain aukeaa uusia harjoitteita. Kurssi sisältää kitaratunteja, rytmiharjoituksia, musiikin kuulemisen harjoituksia, lukuharjoituksia ja teoriaa. On myös mahdollista ottaa Zellonilta henkilökohtaisia skype-tunteja. (The Bebop Guitar Improv Series 2017.)

3.4 Guitopia

Guitopia on amerikkalaisen ammattikitaristi Dave Weinerin hengentuotos. Weiner on soittanut mm. Steve Vain yhtyeessä ja on myös julkaissut omaa soolotuotantoa. Guitopia sisältää esimerkiksi viikottaisia kitaratunteja, taustaraitoja, vierailevien artistien pitämiä klinikoita, livechatin ja foorumin. (Guitopia 2017.) Toisin sanoen mahdollisuudet Weinerin, vierailijoiden sekä kanssaopiskelijoiden jututtamiseen chatin välityksellä on tehty helpoksi. Guitopian aktiivisella foorumilla pääsee verkostoitumaan muiden soittajien kanssa. Soittamisen lisäksi foorumin keskusteluissa ja Guitopian opetuksessa käsitellään myös soittolaitteita ja muuta aiheeseen liittyvää. Weiner alkoi tehdä opetusvideoita internetiin jo vuonna 2006 Riff of the Week -palveluun (Guitopia 2017).

Dave Weinerin kasaama materiaali lähtee liikkeelle alkeista ja on The Bebop Guitar Improv Seriesin tapaan johdonmukaisesti etenevä kitaransoiton opettelumetodi. Oppituntien sisältöä ei ole rajattu tiettyyn musiikkityyliin. Pääpaino on pop-, rock- ja metallityylisellä musiikilla, mutta Guitopiassa on myös esimerkiksi jazz- ja blues-oppitunteja.

4 Improvisointi

4.1 Improvisointimenetelmiä

Improvisoinnilla voidaan tarkoittaa musiikissa hetken mielijohteesta joko täysin vapaasti tai annetun aiheen pohjalta syntyvää valmistelematonta sävellystä. Improvisointi voi olla yksi- tai moniäänistä, perkussiivista sekä kaikkien edellisten yhdistelyä (Backlund 2000, Jänkälän & Rangin 2010, 7 mukaan).

Improvisointia voi sävellyksen hetkessä luomisen lisäksi ajatella myös kommunikaationa. Esimerkiksi musiikkiterapeutin ja asiakkaan välinen musiikillinen vuoropuhelu voisi olla puhtaimmillaan tätä. Jazzyhtyeen kollektiivista improvisointia kutsutaan usein keskusteluksi (Huovinen 2015, 19). Improvisaatiota voisi monissa tapauksissa, esimerkiksi jazzyhtyeessä tai afrikkalaisessa Sabar-tanssissa, kuvailla myös peliksi tai leikiksi, joka

tapahtuu kulloinkin vallalla olevan tradition pelisääntöjen mukaan. Tällöin improvisaatio on myös kollektiivista, eli jokainen osallistuja voi osaltaan vaikuttaa teoksen lopputulokseen ja kokonaisuuden muodostumiseen (Seye 2015, 162).

Kommunikatiiviseksi tarkoitettulla kulttuuri-ilmaisulla, esimerkiksi musiikillisella fraasilla, on oltava jonkinlainen perusrakenne, jonka kommunikaation osapuolet tunnistavat, jotta kaikki osapuolet pystyvät osallistumaan kommunikaatioon täysipainoisesti. Käsite ”kieli” on luultavasti itsestäänselvin esimerkki kulttuurillisen ilmaisun rakenteesta (Niemi 2015, 316).

Improvisaation oppikirjoissa viitataan usein musiikin ”kielioppiin” myös musiikillisten fraasien yhteydessä. Jokaisella musiikkityylillä on oma kielioppinsa. Tarkastelemistani musiikkikouluista esimerkiksi Jamplayssa mainitaan tämä improvisaation ja kielen yhteys (Jamplay 2017).

Populaarikulttuurista löytyy paljon esimerkkejä siitä, että sähkökitaralla tai muilla soittimilla muodostetaan puheenomaisia ääniä. Eräs edelläkävijä tässä lajissa oli Jimi Hendrix, jonka vuonna 1968 levyttämässä kappaleessa *Still raining, still dreaming* on kuultavissa puheenomaista kitaransoittoa (Hendrix 1968).

Ilman ennakkosuunnittelua tapahtuvaa improvisointia kutsutaan vapaaksi improvisaatioksi. Improvisoinnin vapaus on kuitenkin suhteellista, se tuskin missään tapauksessa voi tarkoittaa täydellistä irrottautumista kulttuurillisista lähtökohdistaan (Huovinen & Tenkanen 2015, 45). Jos vertaillaan vaikkapa taidemusiikkiesitystä ja musiikkiterapiassa terapeutin ja asiakkaan välillä tapahtuvaa musiikillista improvisaatiota, kummassakin tapauksessa improvisaatiosta puhutaan hieman eri merkityksessä mutta tietoisena kyseen traditioon liittyvästä estetiikasta.

4.2 Improvisointi eri musiikkityyleissä

Länsimaisessa taidemusiikissa improvisointi oli alunperin tärkeässä roolissa. Säilyneiden dokumenttien mukaan esimerkiksi Johan Sebastian Bach ei juuri tehnyt eroa sävelletyn ja hetkessä improvisoidun musiikin välillä. Hänelle ne olivat saman asian kaksi eri

puolta. (Huovinen & Tenkanen 2015, 48.) Myöhemmin 1800- ja 1900-lukujen aikana improvisaation merkitys taidemusiikissa väheni huomattavasti. Taidemusiikin fokus siirtyi enemmän menneisyyden tyylien toisintamiseen tai erittäin moderneihin sävelkokeiluihin, jolloin hetkessä syntyvä improvisaatio jäi vähäiselle huomiolle. (Huovinen 2015, 1.)

Afrikkalaistaustaiset Amerikkaan tuodut orjat alkoivat 1800-luvulla yhdistellä omia perinteisiä taidemuotojaan, kuten tanssia ja musiikkia uutena omaksumaansa länsimaiseen kulttuuriin. Tällaista kulttuurien yhdistymistä kutsutaan synkretismiksi. (Gioia 2011, 9-11). Tämän perinnön pohjalta alkoi pikkuhiljaa syntyä bluesmusiikki, jonka improvisoinnille pentatoninen sävelikkö (5-sävelinen) on hyvin tyypillistä (Wheatcroft 2008, 17). Bluesin fraseeraus perustuu usein kysymys-vastaus -tyyppiseen ajatteluun (Wheatcroft 2008, 46).

Bluesin kanssa rinnakkain alkoi kehittyä jazz. Jazzimprovisaatiolle tyypillistä on synkopoitu rytmiiikka. Aluksi jazzimprovisointi oli vain kappaleen melodian koristelua, mutta myöhemmin pääasialliseksi kohteeksi jäi kappaleen sointurakenne, alkuperäinen melodia melkein pä unohtettiin. Myöhemmin improvisointi meni jopa niinkin abstraktiksi, että kappaleen alkuperäinen sointukiertoakin saattaa olla hankala hahmottaa (Tabell 2005, 13).

Nämä tyylit alkoivat vaikuttaa paljon länsimaiseen populaarimusiikkiin. Bluesin pohjalta syntyi esimerkiksi 50-luvulla rockmusiikki. 60- ja 70-luvuilla rockmusiikissa oli paljon suuria improvisoijia, esimerkiksi Jimi Hendrix, jotka ovat jättäneet vahvasti jälkensä nykyiseen kitaransoittoon. (Huovinen 2015, 5.)

5 Improvisoinnin opetusmenetelmiä kitaralle

5.1 Otelaudan tuntemus

Kielisoittimien erikoisuutena moniin muihin soittimiin verrattuna on se, että sama sävel on soitettavissa monesta eri kohdasta otelaudalta. Kitaramaailmassakin tämä tarkoittaa

sitä, että saman rekisterin äänet ja vaikkapa asteikot on mahdollista ottaa useilta eri kieliltä ja eri asemista.

Improvisoinnin yhteydessä kitaranopetuksessa puhutaan usein siitä, että kitaran otelaudan hahmottamisen puutteiden ei pitäisi rajoittaa musiikillisten ideoiden toteuttamista. Huippukitaristit tuntevat otelaudan kuin omat taskunsa ja näin ollen löytävät aina useita reittejä otelaudalla etenemiseen. Vähemmän kitaraa soittaneet taas tuppaaavat jäämään jumiin joihinkin asemiin ja sormituksiin. Jokaisella tutkimistani kitarakouluista on omat metodinsa harjoituttaa tätä ongelmaa.

The Bebop Guitar Improv Series lähestyy asiaa asteikkohahmojen (patterns) avulla. Zellonin mukaan mikä tahansa heptatoninen (7-sävelinen) asteikko voidaan soittaa kitaralla seitsemästä eri asemasta, läpileikaten koko kitaran otelaudan. Näin minkä tahansa idean pystyy periaatteessa soittamaan mistä kohti otelautaa ja millä sormituksella tahansa. Asema (position) kitaransoitossa määritellään sen kohdan mukaan, millä nauhallalla etusormi sijaitsee asteikkoa soitettaessa. Näin ollen jokaiselle asteikolle saadaan yhteensä seitsemän erilaista hahmoa, joita yhdistelemällä saavutetaan kaikki mahdolliset tilanteet, kuinka asteikkoa voidaan soittaa. (The Bebop Guitar Improv Series 2017.) Tämä tapa on käytännössä sama, jolla asteikot opetetaan suomalaisissa musiikkiopistoissa ja johon myös niiden tutkintovaatimukset perustuvat (Kareliammattikorkeakoulu 2016).

Guitopia ja monet Jamplayn opettajat lähtevät tarkastelemaan asiaa sointumuotojen kautta. Tätä kutsutaan CAGED-metodiksi. Kyseessä on siis systeemi, jossa hyödynnetään kitaralla avoimesta asemasta soitettavia avosointuja C, A, G, E ja D. Näiden sointumuotojen avulla etsitään oktaavit otelaudalta, ja asteikot opetetaan koko otelaudan kattavasti näitä hahmoja hyödyntäen (Guitopia 2017). Tämä on Suomessa harvinaisempi tapa, jota ei musiikkiopistojen opetussuunnitelmissa mainita. Tälläkin menetelmällä toki päästään suurin piirtein samaan lopputulokseen, varsinkin kun mukaan otetaan myös molliavosoinnut. Tällä menetelmällä saadaan tosin aikaan vain viisi asteikkohahmoa, kaksi vähemmän kuin seitsemän aseman tekniikalla. CAGED-metodi on kuitenkin varsinkin vähemmän soittaneelle havainnollisempi ja sointujen ja asteikkojen yhteys on selkeämmin näkyvissä.

Rockwaysta löytyy useita pentatoniikkaan perustuvia kursseja, esimerkiksi ”Asteikkojen kuningas haltuun ja sooloilemaan”, joissa nimenomaan pentatoniset asteikot soiteetaan läpi otelaudan (Rockway 2017). Tämä onkin varsinkin rock-, blues- ja populaarimusiikissa hyvin käytännönläheinen ja tyylinmukainen tapa. Rockwayn kursseilla asteikot ja nuotit kulkevat usein käsi kädessä. Esimerkiksi Tomi Stillmanin aloittelijakursseissa c-duuriasteikon sävelet käydään läpi nuottiesimerkin kanssa ensin nimenomaan avoimesta asemasta ja seuraavaksi kitaran a- ja matalaa e-kieltä pitkin barresointujen löytämisen helpottamiseksi (Rockway 2017). Kristian Wahlströmin kurssilla heptatonisia molliasteikoita opitaan lisäämällä puuttuvat sävelet mollipentatoniseen (Rockway 2017).

Samulin Blogi -otsikon alta Rockwaysta löytyy Samuli Federleyn esittelemänä myös ensin c-duuriasteikon sävelet kitaran otelaudalta, sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti eli kieltä pitkin ja asemassa. Kaikkia sormituksia ei kuitenkaan käydä esimerkeissä läpi, eivätkä esimerkit etene kovin pitkälle. (Rockway 2017.)

5.2 Soinnut ja arpeggiot

The Bebop Guitar Improv Series lähtee opettamaan kappaleiden päälle improvisointia ensisijaisesti arpeggiopohjaisesti ja ensimmäiseksi kappale-esimerkiksi otetaankin 12 tahdin blueskaava. Ensin blueskaavan tärkeimmät tehot I-, IV- ja V-aste käydään läpi dominanttiseptimisointuarpeggiona. Tämän jälkeen soinnun äänille lähdetään etsimään jazz-tyylisesti lähestymiskuvioita sekä sävellajin mukaan että kromaattisesti. Myös eri asteikoiden mukaisia lähestymismelodioita käytetään. Esimerkiksi mollin ja duurin mukaiset II-V-I-kadenssit vaativat erilaiset asteikkovalinnat. Kurssin edetessä mukaan tulee harmonisesti monimutkaisempia kappaleita ja kadensseja. Näin edeten Richie Zelonin koulun oppimateriaali edistää johdonmukaisesti jazztyylistä melodian kehittelyä, jonka tavoitteena on merkitä taustalla olevat soinnut selkeästi. (The Bebop Guitar Improv Series 2017.)

Guitopia määrittelee opiskelijalle alkeiskurssissa tavallisten avosointuotteiden jälkeen ensin duuri- ja molliasteikon. Arpeggiot määritellään vasta tämän jälkeen. Guitopi-

assakin kuitenkin harjoitellaan arpeggiopohjaista improvisointia erityyppisten taustojen päälle. (Guitopia 2017.)

Rockwaylla on mille vain instrumentille soveltuva kurssi Solistisen improvisoinnin alkeita, jossa lähestytään improvisointia arpeggiopohjaisesti. Esimerkiksi kvinttikierron päälle soitetaan kulloisenkin soinnunmukaisen asteikon säveliä 1, 2, 3 ja 5 (Rockway 2017). Edellä mainittu ei kuitenkaan ole puhdas arpeggio, sillä siinä on väliäänenä asteikon toinen sävel. Tämä menetelmä onkin asteikkokulun ja arpeggion välimaastosta. Rockwaysta löytyy myös kitaralle arpeggioharjoitteita esimerkiksi Erkka Korhosen kurssilta. Näissä harjoituksissa eri duuriasteikon moodeille tunnusomaisia arpeggiopareja soitetaan eripuolilta otelautaa (Rockway 2017).

Jamplaystä löytyy esimerkiksi Matt Brownin opettama kurssi, jossa paneudutaan sävellajien mukaisiin diatonisiin nelisointuarpeggiin. Paul Musso opettaa blueskierron pohjalta soolofraasien sisälle arpeggioita ja puhuu paljon sointujen merkitsemisestä blueskierrossa. Hän painottaa paljon arpeggioiden tärkeyttä ja kertoo että pelkästään asteikkojen summittainen soitto ei yleensä kuulosta sointuvaihdosten päälle hyvältä. Arpeggio ilmentää sointuvaihdoksia tehokkaammin. (Jamplay 2017).

Paul Musson ja Ritchie Zellonin opetuksessa mennään haastavammilla kursseilla monimutkaisempiin sointukorvauksiin, kuten tritonuskorvauksiin ja modaalisiin lainoihin. Guitopia ja The Bebop Guitar Improv Series myös mainitsevat laajempien sointujen ylärakenteiden superimpositiot. Zellon mainitsee myös guidetonet, eli äänenkuljetuksessa sointukadenssien purkausta ilmentävät äänet, jotka ovat yleensä soinnun terssejä ja septimejä.

5.3 Asteikot

Rockwaylle tyypillistä useassakin eri opintojaksossa on lähteä liikkeelle pentatonisista asteikoista, ja sitä kautta ääniä lisäämällä päätyä duuri- ja molliasteikoihin ja näiden moodeihin. Tuomas Väinölän Yngwie Malmsteen -kurssilla käydään läpi myös harmoninen molli. Teemu Viinikaisen Ritchie Blackmore -aiheiselta kurssilla löytyy bluesas-

teikot ja joitain Blackmoren käyttämiä erikoisempia asteikoita, kuten doorinen b5. (Rockway 2017.)

Guitopiassa esitellään ”Pitch-Axis”-metodi, jossa soitetaan urkupisteen päälle samasta perussävelestä lähteviä eri skaaloja niiden sointivärien hahmottamisesksi. Guitopia keskittyy pääosin duurin moodeihin, mutta myös melodisen mollin moodit ja symmetriset asteikot esitellään. Asteikkojen kuulemista ja niiden erityispiirteisiä soundeja painotetaan. (Guitopia 2017.)

The Bebop Guitar Improv Series lähtee opettamaan asteikot käsi kädessä sointujen kanssa. Asteikot opetellaan moodeina, mutta niiden käyttökohteet jazzharmoniaassa perustellaan sointutilanteiden kautta. Esimerkiksi ennen alt-asteikkoa opetetaan muunnetut dominanttisoinnut. Pääpaino on edelleen sointusävelillä, mutta asteikosta etsitään asteikon mukaiset lähestymisäännet sointusävellille. Tätä varten tietysti myös asteikot täytyy opetella arpeggioiden lisäksi soittamaan jokaisesta seitsemästä asemasta. Duuriasteikon moodien lisäksi yleisimmät melodisen mollin moodit, kuten alt ja overtone, käydään läpi tarkoin. The Bebop Guitar Improv Series ohittaa bluesasteikot ja pentatoniset, ne jätetään käytännössä käsittelemättä. (The Bebop Guitar Improv Series 2017.)

Myös Jamplaysta löytyy erittäin monipuolinen kattaus erilaisia lähestymistapoja asteikoihin. Rock- ja country-kurssit, esimerkiksi David Wallimannin pitämänä, opettavat pentatonisia ja bluesasteikoita, ja jazziin erikoistuneet opettajat puolestaan opettavat bebop-asteikot ja esimerkiksi jazzmollin moodeja (Jamplay 2017).

5.4 Rytmiiikka ja fraseeraus

The Bebop Guitar Improv Seriesiin kuuluu erillinen ”rhythm lab” -osio, jossa paneudutaan rytmien ja kolmimuunteisen fraseerauksen maailmaan. Ensin rytmiset ideat käsitellään teoreettisesti ja sen jälkeen käytännössä, soiton kanssa. Rytmiiikka yritetään saada myös kehoon. Tätä varten Zellon kehottaa polkemaan jalkaa neljäsosilla, jolloin plektrakäden lisäksi myös jalka seuraa kappaleen pulssia. Rytmiharjoitukset ilmaistaan nuotilla, ja ne alkavat yhden äänen harjoitteina, jolloin opiskelijan on helpompi keskittyä pelkkään rytmiin. (The Bebop Guitar Improv Series 2017.) Myöhemmissä Zellonin op-

pitunneissa tulee vastaan entistä synkooppisempia rytmejä. Jazzperinteen mukaisesti heikoille tahdinosille soittamista painotetaan kurssilla paljon.

Jamplaysta löytyy eri artistien rytmikoihin liittyviä kursseja. Esimerkiksi Brendan Burnsilla on oppitunteja menevästä rock-kompistaan tunnetun rockyhtye AC/DC:n rytmikan erityispiirteistä. DJ Phillips puolestaan opettaa eri funk-kitaristien, kuten James Brownin yhtyeestä tutun Jimmy Nolenin, rytmikkaa. (Jamplay 2017.)

Myös Rockwaysta löytyy klassiset rockriffit ja rytmit AC/DC:n ja Led Zeppelinin malliin. Sami Federleyltä löytyy rockwaysta heavy metal -rytmeihin painottuva kurssi. Teemu Viinikainen opettaa jazzmaailman kolmimuunteisuutta ja jazzrytmikkaa. Myös Teemu Viinikainen painottaa paljon upbeatin eli heikkojen iskujen korostamista. Teemu Viinikainen kertoo, että vahvoilla iskuilla 1, 2, 3 ja 4 olevat äänet voi jopa jättää soittamatta plektralla, joilloin iskuttomat kahdeksasosat korostuvat. Viinikaisen mukaan tällä tavoin soiton dynamiikka elävöityy ja rytminen jännite korostuu. (Rockway 2017.)

Teemu Viinikainen myös suosittelee metronomin iskun sijoittamista pelkästään tahdin toiselle ja neljännelle iskulle. Tämä onkin jazzfraseerauksessa tyypillinen tapa, sillä rumpalitkin usein soittavat hihatın toiselle ja neljännelle iskulle. Neljäsosanuotteihin Viinikaisen mukaan liitetään usein ghost-nuotti. Jazz-fraseerauksessa neljäsosanuotti lyheneekin usein kahdeksasosanuotin mittaiseksi ja jälkimmäinen kahdeksasosa soitetaan ghostina. (Rockway 2017.)

Guitopia tarjoaa paljon taustoja, joiden päälle opiskelijat voivat improvisoida omia soolojaan (Guitopia 2017). Taustaraidoissa on eri tyyppisiä rytmi-ilmiöitä, joita soittaja noudattaa kuulonvaraisesti. Guitopian alkeiskurssilla opetetaan perusrytmit, mutta tämän jälkeen rytmikan teoriaan ei paneuduta kovinkaan syvällisesti. Rytmikan opetus Guitopiassa tulee enemmän tekniikka- ja pikkausharjoitusten mukana sekä opetetuissa lিকেissä.

5.5 Rakenteet improvisoinnissa

Rockwayn Matias Kupiainen näyttää esimerkin soolon rakentamisesta soittamalla improvisaation ja sen jälkeen analysoimalla, mitä kaikkea hän soittikaan. Kupiainen painottaa, että melodinen pohja on soolossa tärkeä, jotta soolo ei jää vain lickien toisteluksi. Nopeat äänet eivät ole hänen mukaansa hänen omassa soitossaan mikään itseisarvo, vaan ne vievät melodisesta ideasta toiseen (Roackway 2017). Soolon rakenteen etukäteen suunnittelu lähestyy improvisoinnin ja säveltämisen rajaa. Kyse on kuitenkin mielestäni edelleen improvisoinnista, mikäli kaikkea soitettavaa sisältöä ei ole lyöty lukkoon, vaan ideoita kehitellään ja muunnellaan hetkessä.

Myös Jamplayssa on on soolonrakentamisoppitunti. David Wallimann kertoo, että soolon rakentaminen on musiikillista keskustelua. Keskustelu voi tapahtua bändin, taustaraidan tai jopa soittajan itsensä kanssa. Hän näyttää esimerkkejä, kuinka musiikilliset fraasit voivat olla kuin keskustelun lauseita. Yhdistämällä musiikillisia lauseita saavutetaan vielä syvällisempiä ”väitelauseita”. Samalla tavoin kuin keskustelussa, myös musiikki jäsentyy selkeämmin, jos lauseiden eli musiikillisten fraasien välillä on taukoja. Wallimann näyttää myös esimerkin tauottomasta improvisoinnista, jota onkin paljon hankalampi seurata kuin keskustelun tapaan tauotettua soololinjaa. Hän myös ottaa puheeksi, ettei pidä liian päällekyvästi ja äänekkäästi dominoida keskustelua. Hänen mielestään mielenkiintoisempia ja pidempiä fraaseja saa aikaan, kun aloittaa varsin rauhallisilla fraaseilla ja jättää tilaa myös taustaraidalle. (Jamplay 2017.)

Wallimann vertaa myös sävelten valintaa kirjaimiin: olet vapaa soittamaan mitä vain, kunhan käytät samaa kirjainjärjestelmää kuin muut soittajat. Kirjaimista muodostuu soittaessa sanoja. Monta sanaa yhdessä tekee lauseen, ja useampi lause luo kokonaisen tarinan. (Jamplay 2017). The Bebop Guitar Improv Series ja Guitopia puolestaan eivät käsittele erikseen soolosoiton rakennetta tai fraaseja muuten kuin kappaleiden ja lickien yhteydessä.

6 Pohdinta

Improvisoinnin opettamiseen ei ole pelkästään yhtä tapaa, vaan asiaa voidaan lähestyä lukemattomista eri näkökulmista. Myös musiikillinen konteksti vaikuttaa improvisaation luonteeseen ja estetiikkaan. Bluesille ja rock-musiikille tyypillistä on pentatonisten ja bluesasteikkojen hyödyntäminen. Jazzissa puolestaan improvisointi ammentaa perinteisesti sointukierron pohjalta muodostuvien melodiakulkujen mukaan. Muut populaarimusiikin muodot ovat usein yhdistelmiä näistä tyyleistä. Myös rytminen ympäristö ja fraseeraus on eri musiikkityyleissä hyvin erilaista. Näin ollen myös improvisoinnin opetus lähtee liikkeelle hyvin eri tavalla riippuen kontekstista.

Yleispätevänä havaintona voisin sanoa, että tyylinmukainen improvisointi vaatii kyseisen tyylin tuntemusta. Soittimen hallinta sekä otelaudan hahmottaminen ei saisi olla rajoitteena ilmaisussa. Nämä asiat tulivat jossakin muodossa vastaan jokaisessa tarkastelemassani musiikkikoulussa. Improvisoinnin estetiikka muodostuu kulloisenkin musiikkityylin ihanteiden mukaan. Tutkimukseni musiikkityylit rajautuivat blues-, rock-, jazz- ja populaarimusiikkiin, koska valitsemani koulut olivat suuntautuneet pääasiassa näihin tyyleihin.

Toimintatapani koulujen tutkimisessa oli käydä läpi mahdollisimman kattavasti löyhästikin improvisointiin liittyviä kitarakursseja. Käytin tässä apunani sivustojen hakutoimintoa ja kurssien sisällysluetteloja. Toki osa improvisointiaiheisesta sisällöstä saattoi jäädä minulta huomaamatta, mikäli esimerkiksi kurssin otsikko ei millään tavalla liitynytään improvisointiin. Tämä on mahdollista varsinkin Jamplayn ja Rockwayn kanssa, joissa improvisointiteemoja saattaa löytyä vaikkapa tiettyyn kitaristiin liittyvän tietopaketin osiona ja erikseen improvisointi-sanaa ei mainita kurssin otsikossa tai kuvateksteissäkään. Näissä tapauksissa hakutoimintokaan ei näitä tiedonmurusia löydä.

Jokaisessa musiikkikoulussa on erittäin laadukasta ja monipuolista sisältöä. Jamplay ja Rockway sisältävät oppitunteja lähes mihin vain musiikkityyliin liittyen ja useilta opettajilta, jolloin näiden koulujen sisälläkin on kurssikohtaisia eroja opetusmenetelmissä. The Bebop Guitar Improv Series ja Guitopia puolestaan ovat yhden opettajan kokoamia yhdenmukaisia materiaalipaketteja, joissa materiaali sisältää yhteneväisen kurssin ede-

ten aloittelijatasosta haastavampaan, The Bebop Guitar Improv Seriesin painottuessa jazziin ja Guitopian populaarimusiikkiin.

Löysin itselleni uusia ja mielenkiintoisia improvisointi-ideoita jokaisesta käsittelemästäni internetmusiikkikoulusta. Sain myös tarkempaa kuvaa siitä, minkä koulun materiaalia suosittelisin tietystä tyylistä kiinnostuneelle oppilaalle.

Lähteet

- Backlund, K. 2000. Improvisointi pop/jazz-musiikissa. Helsinki: Wsoy.
- Gioia, T. 2011. History Of Jazz. Oxford: Oxford University Press.
- Guitopia. 2017. Guitopia.
<https://guitopia.com/>. 5.11.2017.
- Harrah, E. 2012. JamPlay.com brings guitar lessons just a mouse click away. Dayton Daily News <http://www.daytondailynews.com/news/local/jamplay-com-brings-guitar-lessons-just-mouse-click-away/BSPBpH4YvKsdpM1tgcojRK/>. 11.10.2017.
- Hendrix, J. 1968. Still Raining, Still Dreaming. Electric Ladyland. London: Track Records/Polydor. Äänilevy. 5.11.2017.
- Huovinen, E. 2015 Johdatus musiikillisen improvisaation tutkimukseen. Teoksessa Huovinen, E. (toim.) Musiikillinen improvisaatio. Keskustelunavauksia soivan hetken kulttuureihin. Turku: Utukirjat, 1-44.
- Huovinen, E. ja Tenkanen, A. 2015 Vapaa improvisaatio taidemusiikin säveltämisenä. Teoksessa Huovinen, E. (toim.) Musiikillinen improvisaatio. Keskustelunavauksia soivan hetken kulttuureihin. Turku: Utukirjat, 45-76.
- Jänkälä, J. & Ranki, L. 2010. Improvisoinnin lähteillä. Savonia-ammattikorkeakoulu. Pedagoginen opinnäytetyö.
- Järvinen, E. 2008. Musiikin opiskelua netin avulla. Lapin kansa.
https://www.rockway.fi/media_files/110108LapinKansa.pdf.
 5.11.2017
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2016. Tutkintovaatimukset instrumentteittain. Pop/Jazz kitara C1. Karelia ammattikorkeakoulu.
<http://moodle2.karelia.fi/mod/page/view.php?id=283201>. 5.11.2017.
- Niemi, J. 2015 Muodenhallinnan, muuntelun ja improvisaation kysymyksiä metsäenetsiläisessä kertovan laulun esityksessä. Teoksessa Huovinen, E. (toim.) Musiikillinen improvisaatio. Keskustelunavauksia soivan hetken kulttuureihin. Turku: Utukirjat, 307-339.
- Rockway. 2017. Rockway.
<https://www.rockway.fi/>. 11.10.2017.
- Schroeder, S. 2010. Youtubes First Video Uploaded Five Years Ago Today. Mashable.
<http://mashable.com/2010/04/23/first-video-youtube/#jHtvNxWzHZq3>.
 5.11.2017.
- Seye, E. 2015 Tanssi-improvisaatio osana musiikkia Länsi-Afrikassa. Teoksessa Huovinen, E. (toim.) Musiikillinen improvisaatio. Keskustelunavauksia soivan hetken kulttuureihin. Turku: Utukirjat, 147-170.
- Suomen Internetopas. 2017. Opasmedia.
<http://www.internetopas.com/historia/>. 11.10.2017.
- Tabell, M. 2005 Jazzmusiikin harmonia. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.
- The Bebop Guitar Improv Series. 2017. The Bebop Guitar Improv Series.
<https://bebopguitar.richiezellon.com/>. 5.11.2017.
- Vaarakirjastot, 2017. Opiskele soittoa ja laulua Rockway-musiikkikoulussa.
<http://vaarakirjastot.fi/rockway>. 5.11.2017.
- Wheatcroft, J. 2008. Improvising Blues Guitar. Lontoo: Schott Music.
- Zellon, R. 2017. Ritchie Zellon Bio.
<https://www.richiezellon.com/bio.html>. 5.11.2017.